

РОЗДІЛ I

ТЕОРЕТИЧНІ І МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

УДК 377.014.6:005.642.4 (47+57)

ДОСВІД ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ У ПОСТРАДЯНСЬКИХ КРАЇНАХ

Закатнов Дмитро Олексійович,

*кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник,
завідувач лабораторії професійної орієнтації і виховання
Інституту професійно-технічної освіти НАПН України*

КЛЮЧОВІ СЛОВА:

професійно-технічна освіта, оцінка ефективності функціонування, загальнодержавна й регіональні системи оцінювання ефективності якості освіти.

Реферат

Розглянуто підходи до оцінювання ефективності функціонування як системи професійно-технічної освіти в цілому, так і окремих навчальних закладів. У Російській Федерації, Республіці Білорусь і Республіці Казахстан проблема оцінювання ефективності функціонування професійно-технічного навчального закладу належить до числа актуальних, оскільки вона розглядається як елемент інформаційної бази модернізації відповідної системи освіти. Незважаючи на посилення на міжнародний досвід, у різних країнах підходи до оцінювання ефективності різноманітні й орієнтовані на моніторинг різних результатів (оцінювання рівня професійної підготовленості в Республіці Казахстан, тобто оцінювання лише кінцевого результату освітнього процесу, оцінювання поточних і кінцевого результатів діяльності професійно-технічного навчального закладу в Республіці Білорусь і Російській Федерації). Як тенденцію можна визначити створення спеціальних державних установ, що оцінюють якість освіти на загальнодержавному й регіональних рівнях (Республіка Казахстан), і впровадження в Російській Федерації загальнодержавної й регіональних систем оцінювання якості освіти. У Республіці Білорусь разом з оцінюванням «традиційних» показників діяльності закладу професійно-технічної освіти (контингент, матеріальна база, кадрове забезпечення тощо) оцінюється його виховна ефективність. Перспективну методика інтегрованого оцінювання ефективності діяльності закладу професійно-технічної освіти («традиційні» показники плюс ефективність виховної роботи) доцільно вибудувувати на засадах компетентнісного підходу.

Вступ

Соціально-економічні перетворення, які зумовили появу й розвиток в Україні ринку робочої сили, передбачають підвищення ефективності функціонування закладів професійної освіти і, відповідно, розробку показників його оцінювання. При цьому система професійно-технічної освіти сама задає собі якість підготовки учнів, розробляючи відповідні освітні стандарти й, як правило, сама оцінює отримані результати. Сьогодні ефективність функціонування освітніх систем оцінюється за параметрами, які фактично ними ж і визначаються. Водночас проблеми оцінювання ефективності та якості професійно-технічної освіти є базовими в процесі модернізації сучасної системи підготовки кваліфікованих робочих кадрів, виступають основними показниками результативності проведених у ній реформ. Успішне розв'язання зазначених проблем передбачає їх теоретичне осмислення із врахуванням позитивного міжнародного досвіду, розробку наукового підходу до процедури моніторингу стану й результатів навчально-виховного процесу в професійно-технічних навчальних закладах (ПТНЗ).

Аналіз досліджень і публікацій

Методологія порівняльно-педагогічних досліджень освітніх систем різних країн відображена в працях Б. Гершунського, В. Краєвського, М. Красовицького, О. Локшиної, Б. Мельниченка, М. Никандрова та інших дослідників. Теоретичні проблеми ефективності і якості професійно-технічної освіти розкриті в роботах В. Беспалька, Н. Ничкало, П. Новикова, В. Радкевич, О. Щербак та ін. Аналіз міжнародного досвіду оцінювання ефективності та якості професійної освіти міститься в працях вітчизняних учених і дослідників із ближнього зарубіжжя – Ю. Коваленка, В. Лозовецької, В. Малишевої, В. Полонського, Г. Федотової, Т. Яркіна. Однак рівень теоретичної та практичної розробленості даної проблеми не можна вважати достатнім і відповідним щодо завдань модернізації національної системи професійно-технічної освіти.

Мета статті

Аналіз підходів, які розробляються, щодо оцінювання ефективності функціонування ПТНЗ в країнах СНД.

Виклад основного матеріалу

Система оцінювання якості професійно-технічної освіти у Республіці Білорусь розробляється в рамках загальнодержавної програми «Якість», що спрямована на створення систем менеджменту якості, заснованих на вимогах міжнародного стандарту – ISO 9001. Республіканським інститутом професійної освіти було проведено науково-дослідну роботу щодо науково-методичного забезпечення розробки й впровадження систем управління якістю у закладах професійно-технічної освіти (ПТО) відповідно до міжнародних стандартів. За результатами НДР було розроблено проект методики оцінювання системи менеджменту якості й методика самооцінки діяльності закладів професійно-технічної освіти (ПТО) відповідно до вимог ISO 9001–2001 [12], методичні рекомендації з організації моніторингу системи професійно-технічної освіти і рекомендації з проектування та впровадження системи менеджменту якості у закладах ПТО [1]. Показники ефективності функціонування установ ПТО зведені в групи: «Відомості про навчальний заклад», «Кадрове забезпечення навчального процесу», «Бібліотечне й інформаційне забезпечення навчального процесу», «Матеріально-технічна база», «Соціально-побутові умови учнів», «Якість підготовки фахівців», тобто оцінювання базується на вивченні організації навчального процесу. Принагідно зазначимо, що у Білорусії значна увага приділяється і проблемі оцінювання якості виховного процесу в установах ПТО [8].

У Республіці Казахстан (РК) оцінювання ефективності професійно-технічної освіти здійснюється на основі Національної системи оцінювання якості освіти (НСОЯО), яку створено на початку 2000-х років. Основною метою розробки НСОЯО є досягнення якості освіти, яка забезпечуватиме конкурентоспроможність системи освіти Республіки Казахстан і її фахівців на міжнародному освітньому просторі й ринку праці. НСОЯО є сукупністю способів, засобів і організаційних структур для забезпечення відповідності якості освіти вимогам державних загальнообов'язкових стандартів та умов її досягнення при сприянні зовнішньої й внутрішнього оцінювання [6]. Основними завданнями системи є: інституційне оцінювання якості освіти на всіх її рівнях; здійснення зовнішнього оцінювання навчальних досягнень учнів на всіх рівнях освіти; оцінювання діяльності вчителів і викладачів; удосконалення процесу викладання й навчання; проведення системного і порівняльного аналізу якості освітніх послуг організацій освіти; підтримка сталого розвитку освітньої системи; одержання об'єктивної інформації щодо системи освіти, необхідної для забезпечення конституційних прав громадян країни на якісну освіту; забезпечення наступності результатів оцінювання між етапами безперервної системи освіти; моніторинг навчальних досягнень учнів у рамках міжнародних досліджень для зіставлення національних державних загальнообов'язкових стандартів освіти з міжнародними.

У 2005 р. було створене Республіканське державне підприємство «Національний центр оцінювання якості освіти», підпорядковане Міністерству освіти й науки РК. До структури НЦОЯО входять кілька інститутів, зокрема Інститут моніторингу якості освіти та Інститут педагогічних вимірювань. Основними завданнями Інституту моніторингу якості освіти є: розробка й запровадження показників та індикаторів, адекватних міжнародним, для оцінювання якості освітніх досягнень учнів й організації процесу навчання і виховання; створення єдиної бази даних освітнього моніторингу, спрямованого на аналіз показників статистичної звітності й індикаторів розвитку освіти, розробка нового їх переліку; розробка і впровадження обласних систем оцінювання якості середньої освіти, що передбачає створення моделі обласної системи оцінювання якості освіти й запровадження оцінних технологій системи її оцінювання. Інститут педагогічних вимірювань утворений для сприяння оцінюванню якості освіти, розробки високоефективних технологій і методик педагогічних вимірювань, оцінювання якості освіти та інших заходів щодо оцінювання якості освіти з використанням вимірювальних технологій [4]. Оцінювання ефективності професійної освіти в Республіці Казахстан проводиться на основі незалежного оцінювання кваліфікацій випускників закладів ПТО (оцінювання рівня професійної підготовленості).

У Російській Федерації можна виділити два основних підходи до оцінювання ефективності професійно-технічної (за російською термінологією – початкової професійної) освіти. Перший передбачає автономізацію цього процесу й здійснення локалізованого оцінювання ефективності початкової професійної освіти (або окремих установ ППО) поза контекстом усієї системи освіти. Прикладом такого підходу є прийнятий у 2008 р. Перелік критеріїв оцінювання ефективності роботи підвідомчих федеральних державних освітніх установ початкової професійної освіти [7]. Ефективність функціонування установ ППО оцінюється за 13-ма показниками: відповідність функціонування й розвитку установи установі, програмі розвитку та локальним нормативним актам; рівень організації управління й контролю за навчально-виховним процесом та якістю підготовки випускників; управління й контроль за всіма підрозділами установи; відповідність змісту освіти федеральним державним освітнім стандартам і вимогам роботодавців; організація інноваційної діяльності, оновлення освітніх технологій; підготовка кадрів відповідно до потреб ринку праці; входження освітньої установи в систему багаторівневої підготовки; організація роботи з розвитку навчально-матеріальної бази; наявність поточного й попереднього контролю за фінансово-господарською діяльністю; організація роботи із соціальної підтримки учнів, у тому числі дітей-сиріт, дітей, що опинилися без піклування батьків, і дітей, які перебувають під опікою, піклуванням держави та громадських установ; виконавська ретельність керівника; перевищення показників обсягу. Кожний показник характеризується групою критеріїв.

Аналіз показників і критеріїв свідчить про те, що основний акцент робиться на оцінці «зовнішніх» показників, які не розкривають особливостей розвитку особистості майбутніх робітників. Серед 45 критеріїв ефективності функціонування установи ППО лише один стосується виховної роботи (наявність концепції виховної роботи), але він не покликаний розкривати динаміку особистісних змін учнів.

Другий підхід пов'язаний зі створенням регіональних систем оцінювання якості освіти (РСОЯО) у рамках розробки загальноросійської системи оцінювання освіти. Робота над даним проектом була ініційована Федеральною цільовою програмою розвитку освіти на 2006–2010 рр. Розробка РСОЯО здійснювалася з використанням досвіду створення діагностичних засобів для оцінювання якості початкової професійної освіти, накопиченого як у РФ, так і за кордоном. Одним із основних завдань цієї системи є впорядкування інформаційних потоків у системі освіти, збір і структурування інформації, створення баз відповідних даних й управління ними, обробка інформації, надання їй того вигляду, що може бути сприйнятий споживачем. При цьому якість освіти в системі ППО розглядається як невід'ємна складова якості освіти у регіоні на всіх його рівнях [11].

Аналогічні підходи до оцінювання ефективності функціонування закладу ППО містяться й у Федеральній цільовій програмі розвитку освіти на 2011–2015 рр. [9]. Цільові індикатори ефективності у ній можна умовно поділити на загальні (мають відношення до всієї системи освіти) та локальні (специфічні для кожного рівня системи освіти). До загальних належать: рівень доступності освіти відповідно до чинних стандартів для всіх категорій громадян, незалежно від місця проживання, соціального та майнового статусу й стану здоров'я; рівень відповідності освіти сучасним стандартам. До локальних критеріїв оцінювання ефективності системи професійної освіти зараховано: частка зайнятих в економіці, що за звітний рік навчалися за програмами безперервної освіти (включаючи підвищення кваліфікації, перепідготовку), у тому числі в ресурсних центрах на базі закладів професійної освіти, у загальній чисельності зайнятих в економіці; частка учнів закладів ППО, що навчаються за освітніми програмами, у реалізації яких беруть участь роботодавці (включаючи організацію навчальної та виробничої практики, надання обладнання й матеріалів, участь освітніх програм в оцінці результатів їхнього освоєння, проведенні навчальних занять), у загальній чисельності учнів закладів ППО; частка випускників денної форми навчання за основними освітніми програмами професійного навчання, які працевлаштувалися не пізніше ніж через рік після випуску, у загальній чисельності випускників денної форми навчання за основними освітніми програмами професійного навчання відповідного року; зростання забезпеченості навчально-лабораторними приміщеннями за нормативами на одного учня у порівнянні з 2005 роком [там само].

Як уже зазначалося, основні показники якості професійно-технічної (початкової професійної) освіти та ефективності функціонування відповідних закладів,

які використовуються в найбільших державах СНД, не відображають змін особистісного характеру в учнів за період навчання (мотиви навчання й вибору професії, інтерес до професії, ставлення до праці тощо), тобто вони характеризують переважно зовнішні результати навчально-виховного процесу. Водночас дослідники проблеми ефективності професійної праці вважають, що на неї в значній мірі впливають особистісні якості працівника, а це зумовлює актуальність вивчення показників якості виховної роботи ПТНЗ. Як один із напрямів розв'язання даної суперечності можна розглядати визначення показників ефективності функціонування ПТНЗ на основі компетентнісного підходу.

Система показників якості випускника закладу ППО, вважає О. Дорофєєв, характеризується рівнем розвитку особистості та її професійною компетентністю. Остання характеристика, включаючи й професійно значущі якості особистості, багато в чому зумовлена змістом освіти та педагогічними технологіями, які використовуються для його реалізації [2, с. 30]. Як показники професійної компетентності можуть бути використані характеристики актуальної й потенційної діяльності майбутнього робітника. Серед показників професійної компетентності, які наведено у багатьох дослідженнях, можна виділити наступні:

1. Актуальна кваліфікованість (знання, уміння і навички з професійної області, здатності володіння відповідними сучасними технологіями, необхідними й достатніми для здійснення професійної діяльності);

2. Когнітивна готовність (уміння на діяльнісному рівні засвоювати нові знання, новий інструментарій, технології, здатність до успішного їх пошуку й освоєння, уміння вчитися та вчити інших тощо);

3. Комунікативна підготовленість: володіння рідною й іноземною мовами, здатність застосовувати понятійний апарат і лексику базових та суміжних галузей, володіння комунікативною технікою й технологією, знання основ правової сфери трудових відносин, ділової етики професійного спілкування тощо;

4. Креативна підготовленість, тобто здатність до пошуку принципово нових підходів до розв'язання відомих завдань або постановки й розв'язання принципово нових завдань як у професійній сфері, так і в суміжних областях;

5. Усвідомлене позитивне ставлення до професійної діяльності як роду занять, зокрема у рамках конкретної спеціальності; потреба, прагнення й готовність до професійного вдосконалювання, корпоративна самоідентифікація та позиціонування;

6. Стійкі й такі, що розвиваються, професійно значущі особистісні якості, зокрема, відповідальність, цілеспрямованість, рішучість, толерантність, вимогливість і самокритичність при досить високій самооцінці [там само, с. 31–32].

Таким чином, професійна компетентність, виражена у вигляді сукупності конкретних вимог, зафіксованих у відповідних нормативних документах, може бути контрольованою як на окремих етапах навчання, так і в цілому.

Принадно зазначимо, що розробка професійних та освітніх стандартів на основі компетентнісного підходу перебуває на стадії становлення. Найвні моделі формування компетенцій суб'єктів професійного навчання (Т. Лобанова, Л. Паніна, Є. Сафонова, Е. Симанюк, Ю. Тихомиров та ін.) містять численні, проте здебільшого аморфні характеристики соціально-професійних компетенцій. Якщо орієнтуватися на запропоновані Е. Зеєром [3, с.61–62] характеристики соціально-професійних компетенцій (див. табл.1), то їх використанню як показників ефективності функціону-

вання ПТНЗ не сприяє кілька факторів: 1) для їхнього оцінювання необхідно досліджувати значну кількість показників для кожного з учнів ПТНЗ; 2) не кожен із зазначених показників можна однозначно оцінити за допомогою наявного інструментарію педагогічних вимірювань; 3) вони не відображають низку важливих особистісних якостей, які впливатимуть на ефективність професійної діяльності випускника закладу ПТО (мотиви вибору професії, інтерес до неї, відповідність якостей особистості вимогам обраної професії тощо).

Таблиця 1

Характеристика соціально-професійних компетенцій

Показник якості освіти	Зміст показника	Критерії оцінки показника
Соціальні компетенції	Здатність до співробітництва, ведення дискусій, прийняття критики, готовність до погоджених дій, спрямованих на досягнення поставлених цілей тощо.	Уміння: обмінюватися інформацією і сприяти співробітництву, використовувати критику та самокритику, залагоджувати розбіжності й конфлікти. Наявність емоційної стійкості у ситуаціях соціально-професійної напруженості. Толерантність. Надання, за необхідності, допомоги. Робота у команді.
Пізнавальні компетенції	Здатність до систематизації, оцінювання навчально-професійної інформації, самостійної ідентифікації власних освітніх потреб тощо.	Уміння: самостійно обробляти й структурувати інформацію, самостійно вчитися, використовувати засвоєні способи навчання у нових ситуаціях, встановлювати міжпредметні зв'язки, знаходити джерела інформації.
Організаційні компетенції	Здатність і готовність самостійно організувати навчально-професійну діяльність на основі її планування й оцінювання	Уміння: визначати цілі й порядок роботи, узагальнювати її результати, здійснювати самоконтроль, виявляти помилки, використовувати в роботі отримані раніше результати, оцінювати й коригувати плани, визначати часовий режим роботи, протистояти непевності й невизначеності.
Спеціальні компетенції	Здатність самостійно вирішувати навчально-професійні завдання в конкретній практичній ситуації на основі отриманих знань із дотриманням відповідних норм	Уміння: застосовувати знання й уміння на практиці, раціоналізувати окремі виробничі процеси, визначати параметри робочих процесів та оцінювати їх, оцінювати результати роботи з економічної й екологічної точок зору, забезпечувати якість виконуваної роботи, використовувати професійну термінологію. Дотримання техніки безпеки. Використання нових технологій інформаційної та комунікаційної взаємодії.

Висновок

У найкрупніших країнах СНД проблема оцінювання ефективності функціонування професійно-технічного навчального закладу належить до числа актуальних, оскільки зазначене оцінювання розглядається як елемент інформаційної бази модернізації відповідної системи освіти; незважаючи на врахування міжнародного досвіду, в різних країнах підходи до оцінювання ефективності різноманітні й орієнтовані на моніторинг різних результатів (оцінювання рівня професійної підготовленості в Республіці Казахстан, тобто оцінювання лише кінцевого результату освітнього процесу; оцінювання поточних та кінцевого результатів діяльності професійно-технічного навчального закладу в Республіці Білорусь і Російській Федерації); як тенденцію можна визначити створення спеціальних державних установ, що оцінюють якість освіти на загальнодержавному й

регіональному рівнях (Республіка Казахстан) та впровадження у Російській Федерації загальнодержавної і регіональних систем оцінювання якості освіти; у Республіці Білорусь поряд з оцінюванням «зовнішніх» показників діяльності закладу ПТО (контингент, матеріальна база, кадрове забезпечення тощо) розвивається й оцінювання його виховної ефективності; методику інтегрованого оцінювання ефективності діяльності закладу професійно-технічної освіти («зовнішні показники» плюс ефективність виховної роботи) доцільно вибудовувати на засадах компетентнісного підходу.

Дана стаття не претендує на повний опис практики визначення ефективності функціонування ПТНЗ, що існує в низці країн СНД. Необхідні подальші дослідження теоретичних основ і процедури визначення зазначеної ефективності на основі компетентнісного підходу.

Література

1. Барановская С. М. Проектирование и внедрение системы менеджмента качества в учреждениях профессионально-технического и среднего специального образования: метод. рекомендации / С. М. Барановская. – Минск: РИПО, 2011. – 20 с.
2. Дорофеев А. Профессиональная компетентность как показатель качества образования / А. Дорофеев // Высшее образование в России. – 2005. – № 4. – С. 30–33.
3. Зеер Э. Ф. Модернизация профессионального образования: компетентностный подход: учеб. пособие / Э. Ф. Зеер, А. М. Павлова, Э. Э. Сыманюк. – М.: МПСИ, 2005. – 216 с.
4. Институт мониторинга качества образования [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.naric.kz/index.php?option=com_content&view=article&id=6-2011-05-29-13-15-17&catid=2-2011-05-29-13-13-30&Itemid=6&lang=ru.htm
5. Мониторинг системы профессионально-технического образования: метод. рекомендации / О. Н. Синельникова [и др.]; под общ. ред. Э. М. Калицкого. – Минск: РИПО, 2011. – 30 с.
6. Национальная система оценки качества образования [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.naric.kz/index.php?option=com_content&view=article&id=10&Itemid=10&lang=en.htm
7. Об утверждении Перечня критериев оценки эффективности работы подведомственных федеральных государственных образовательных учреждений

начального профессионального образования [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.kpmo.ru/res_ru/0_hfile_1298_1.doc

8. Планирование и организация изучения качества воспитательного процесса в учреждениях профессионального образования: метод. рекомендации / авт. – сост.: Т. А. Сезень и др.; под ред. О. С. Поповой, С. Р. Бутрим. – Минск: РИПО, 2011. – 257 с.

9. Постановление Правительства РФ от 7 февраля 2011 г. № 61 «О Федеральной целевой программе развития образования на 2011–2015 годы» (с изменениями и дополнениями) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://base.garant.ru/55170694/>

10. Рыжкова Л. В. Управление качеством образования: новые требования, новые возможности / Л. В. Рыжкова // Современ. образование. – 2011. – № 4 (84). – С. 50–51.

11. Создание и апробация организационных систем оценки качества общего и профессионального образования на региональном уровне [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://lko.metodcenter.edusite.ru/p21aa1.html>

12. Теория и практика разработки и внедрения системы менеджмента качества в учреждениях профессионального образования в соответствии со стандартами СТБ ISO серии 9000 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://ripo.unibel.by/cr/?mode=smk_theory

Реферат

Опыт оценивания эффективности функционирования профессионально-технических учебных заведений в постсоветских странах**Закатнов Дмитрий Алексеевич,***кандидат педагогических наук, старший научный сотрудник, заведующий лабораторией профессиональной ориентации и воспитания Института профессионально-технического образования НАПН Украины***КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА:**

профессионально-техническое образование, оценивание эффективности функционирования, общегосударственная и региональные системы оценивания эффективности качества образования.

Рассмотрены подходы к оцениванию эффективности функционирования как системы профессионально-технического образования в целом, так и отдельных учебных заведений. В Российской Федерации, Республике Беларусь и Республике Казахстан оценивание эффективности функционирования профессионально-технического учебного заведения относится к числу актуальных, поскольку рассматривается как элемент информационной базы модернизации системы соответствующего образования. Несмотря на ссылки на международный опыт, подходы к ее осуществлению в указанных странах отличаются и ориентируются на мониторинг параметров (оценивание уровня профессиональной подготовленности в Республике Казахстан, т.е. оценивание только конечного результата образовательного процесса, оценивание текущих и конечного результатов функционирования профессионально-технического учебного заведения в Республике Беларусь и Российской Федерации). Как тенденцию можно рассматривать создание специализированных госструктур, которые осуществляют оценивание качества образования на общегосударственном и региональных уровнях (Республика Казахстан), и создание в Российской Федерации общегосударственной и региональной систем оценивания качества образования. В Белоруссии вместе с оцениванием «традиционных» показателей деятельности учреждения профессионально-технического образования (контингент, материальная база, кадровое обеспечение и т.д.) так же осуществляется оценивание его воспитательной эффективности. Перспективную методику интегрального оценивания эффективности функционирования учреждения профессионально-технического образования («традиционные» показатели плюс эффективность воспитательной работы) целесообразно проектировать на основе компетентного подхода.

Abstract**Experience of evaluation of VET schools operation efficiency in post soviet countries****Zakatnov Dmytro Oleksiyovych,***Ph.D. in Pedagogy, Senior research fellow, Head of the Laboratory for career guidance and training, Institute of Vocational Education under the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine***KEY WORDS:**

vocational education, evaluation of operation efficiency, nationwide and regional systems for education quality evaluation.

The article considers approaches to operation efficiency evaluation both of vocational education system in whole and of certain vocational schools in particular. In Russian Federation, the Republic of Belarus, the Republic of Kazakhstan the problem regarding evaluation of vocational school operation efficiency is among urgent ones because it is viewed as an element of information basis for modernization of proper education system. Notwithstanding the international experience references in different countries there are various approaches to efficiency evaluation and they are targeted at monitoring of various results (evaluation of occupational qualification level in the Republic of Kazakhstan that is evaluation of final result of educational process; evaluation of current and final results of vocational school operation in the Republic of Belarus and in Russian Federation). Creation of special state departments carrying out education quality evaluation in nationwide and regional scales (the Republic of Kazakhstan) and introduction of nationwide and regional systems for education quality evaluation in Russian Federation can be determined as a general tendency. In the Republic of Belarus together with evaluation of «conventional» indicators for vocational school operation (contingent, resource base, peopleware etc.) evaluation of its educating efficiency is accomplished. It is reasonable to build up prospective methodology as regards integrated evaluation of vocational school operation efficiency on basis of competence approach.

References

1. *Baranovskaya S. M.* Proektirovanie i vnedrenie sistemy menedzhmenta kachestva v uchrezhdeniyakh professionalno-tekhnicheskogo i srednego spetsialnogo obrazovaniya: metodicheskie rekomendatsii (Projecting and introduction of a quality management system in institutions of vocational and specialized secondary education: methodological recommendations). Minsk, 2011, 20 p.
2. *Dorofeev A.* Professionalnaya kompetentnost' kak pokazatel' kachestva obrazovaniya (Professional competence as an indicator of education quality). *Vyshee obrazovanie v Rossii*, 2005, Issue 4, pp. 30–33.
3. *Zeer E. F.* Modernizatsiya professionalnogo obrazovaniya: kompetentnostnyi podkhod (Modernization of vocational education: competence approach). Moscow, 2005, 216 p.
4. *Institut monitoringa kachestva obrazovaniya* (Institute of education quality monitoring). [Electronic source], pecypc], http://www.naric.kz/index.php-option=com_content&view=article&id=6-2011-05-29-13-15-17&catid=2-2011-05-29-13-13-30&Itemid=6&lang=ru.htm
5. *Sinelnikova O. N.* Monitoring sistemy professionalno-tekhnicheskogo obrazovaniya: metodicheskie rekomendatsii (Monitoring of vocational education system). Minsk, 2011, 30 p.
6. *Natsionalnaya sistema otsenki kachestva obrazovaniya* (National system of education quality evaluation). [Electronic source], pecypc], http://www.naric.kz/index.phpoption=com_content&view=article&id=10&Itemid=10&lang=en.htm
7. *Ob utverzhdenii Perechnia kriteriev otsenki effektivnosti raboty podvedomstvennykh federalnykh gosudarstvennykh obrazovatelnykh uchrezhdeniy nachalnogo professionalnogo obrazovaniya* (About ratification of the List of criteria as to evaluation of operation efficiency of lower federal state educational institutions of primary vocational education). [Electronic source], http://www.kpmo.ru/res_ru/0_hfile_1298_1.doc
8. *Sezen' T. A.* Planirovanie i organizatsiya izucheniya kachestva vospitatelnogo protsessa v uchrezhdeniyakh professionalnogo obrazovaniya: metodicheskie rekomendatsii (Planning and organization of studying the educational process quality at vocational schools: methodological recommendations). Minsk, 2011, 257 p.
9. *Postanovlenie Pravitelstva Rossiiskoi Federatsii ot 7 fevralia 2011 goda № 61 «O Federalnoi tselevoi programme razvitiya obrazovaniya na 2011–2015 gody» (s izmeneniyami i dopolneniyami)* (Resolution of Russian Federation Government dated February 7th, 2011, # 61 «About Federal special-purpose program of education development for the years of 2011–2015 (with changes and additions). [Electronic source], <http://base.garant.ru/55170694/>
10. *Ryzhkova L. V.* Upravlenie kachestvom obrazovaniya: novye trebovaniya, novye vozmozhnosti (Education quality management: new requirements, new opportunities). *Sovremennoe obrazovanie*, 2011, Issue 4 (84), pp. 50–51.
11. *Sozdanie i aprobatsiya organizatsionnykh sistem otsenki kachestva obshchego i professionalnogo obrazovaniya na regionalnom urovne* (Creation and approbation of organizational systems for evaluation of general and vocational education quality in regional scale). [Electronic source], <http://lko.metodcenter.edusite.ru/p21aa1.html>
12. *Teoriya i praktika razrabotki i vnedreniya sistemy menedzhmenta kachestva v uchrezhdeniyakh professionalnogo obrazovaniya v sootvetstvii so standartami STB ISO serii 9000* (Theory and practice for elaboration and introduction of quality management system in vocational schools according to standards of STB ISO, series 9000). [Electronic source], http://ripo.unibel.by/cr/?mode=smk_tory.